

**မြန်မာနိုင်ငံ COVID-19 ကာကွယ်ဆေး စီမံချက်အတွက် COVID-19 ကာကွယ်ဆေး
လုပ်ငန်းပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၏ (၂/၂၀၂၀) အစည်းအဝေးတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
ဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည် အမှာစကား**

နေပြည်တော်

(၂၀၂၀) ပြည့်နှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၄) ရက်နေ့

- ယနေ့အစည်းအဝေးမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် COVAX အစီအစဉ်မှ COVID-19 ကာကွယ်ဆေးရရှိရန် Gavi, the Vaccine Alliance ထံသို့ ဒီဇင်ဘာလ (၇) ရက်နေ့တွင် ပေးပို့ရန်အတွက် (၂၀၂၁) ခုနှစ်၊ ဒုတိယသုံးလပတ်မှ (၂၀၂၂) ခုနှစ်၊ ဒုတိယသုံးလပတ်အထိ ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံမည့် ပုံစံအဆင့်ဆင့်၊ ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံပေးမည့် ဦးစားပေးအုပ်စု၊ Gavi, the Vaccine Alliance နှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ကုန်ကျငွေကို ခွဲဝေကျခံမည့် ပုံစံ၊ မိမိတို့နိုင်ငံမှ သုံးစွဲလိုသည့် ဦးစားပေးအလိုက် ကာကွယ်ဆေး အမျိုးအစား၊ ကာကွယ်ဆေးရရှိပါက သိုလှောင်သယ်ဆောင်ထိုးနှံမည့် အစီအစဉ် အစရှိသည်တို့ကို Gavi, the Vaccine Alliance မှ ပေးပို့သော ဖောင်ပုံစံ တွင် အသေးစိတ် ဖြည့်စွက်၍ မပေးပို့မီ မြန်မာနိုင်ငံ COVID-19 ကာကွယ်ဆေး လုပ်ငန်းပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (COVAX National Coordinating Committee - CNCC) နှင့် အမျိုးသားအဆင့် ကာကွယ်ဆေးထိုး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့ (National Immunization Technical Advisory Group - NITAG) တို့ နောက်ဆုံးအဆင့် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးပွဲဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဆွေးနွေးရာ၌ မြန်မာနိုင်ငံ တိုးချဲ့ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံမှုဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် လူ့စွမ်းအားအခြေအနေတို့ကို နောက်ခံထား၍ စဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးဌာနသည် Gavi, the Vaccine Alliance နှင့် အချိန်နှင့် တစ်ပြေးညီ အသေးစိတ်ကြိုတင်ဆွေးနွေးထားပြီး ဖြစ်သဖြင့် ကာကွယ်ဆေး အမြန်ဆုံးရရှိမည်ဟု ယူဆထား ပါကြောင်း၊
- Gavi, the Vaccine Alliance သို့ အကြောင်းကြားရန်လုပ်ဆောင်နေချိန်တွင် မိမိတို့သည် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးနည်းပြီး စွမ်းရည်ထက်မြက်သည့် COVID-19 ကာကွယ်ဆေးများကို ရရှိသည့်အချိန်၌ မိမိတို့နိုင်ငံ ပြည်သူများအား ဦးစားပေးအစီအစဉ်အလိုက် စနစ်တကျ ထိုးနှံနိုင်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းများကို တစ်ပြိုင်တည်း စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း၊

- မြန်မာနိုင်ငံ၌ တိုးချဲ့ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းစီမံချက်သည် ကာကွယ်ဆေး (၁၃) မျိုးကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ထိုးနှံပေးနေသည့် အတွေ့အကြုံများစွာရှိသည့်အတွက် COVID 19 ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်းလုပ်ငန်းကို အဆင်ပြေစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဟု မိမိယုံကြည်ပါကြောင်း၊
- မိမိတို့ အထူးသတိပြုရမည်မှာ အအေးလမ်းကြောင်း စနစ်ပင်ဖြစ်ပါကြောင်း၊ ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ လိုအပ်နိုင်သည့် အချက်များကိုသိရှိသည့်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်လျက်ရှိပါကြောင်း၊ မိမိတို့နိုင်ငံ အနေဖြင့် မည်သည့် ကာကွယ်ဆေးအမျိုးအစားကို ရရှိမည်ဆိုသည်ကို Gavi, the Vaccine Alliance မှ မိမိတို့ထံသို့ ကြိုတင်အကြောင်းကြား အသိပေးမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- COVAX အစီအစဉ်မှ (၂၀၂၁)ခုနှစ်အတွင်း အများဆုံးရရှိနိုင်မည့် ကာကွယ်ဆေးပမာဏမှာ မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေ၏ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်းအတွက်သာ ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး ရရှိခြင်းမှာလည်း တစ်ကြိမ်တည်းနှင့် အကုန်ရရှိမည် မဟုတ်သည်ကို သိရှိရပါကြောင်း၊
- ထို့ကြောင့်မိမိတို့သည် ထပ်မံလိုအပ်မည့်ပမာဏကို ဝယ်ယူနိုင်ရန်အတွက် ကာကွယ်ဆေးထုတ်လုပ် သုတေသနပြုနေသည့် နိုင်ငံများဖြစ်သည့် အမေရိကန်၊ ယူကေ၊ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့မှ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသံအမတ်ကြီးများနှင့် ဆက်သွယ်၍ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါကြောင်း၊ ထပ်မံလိုအပ်မည့်ကာကွယ်ဆေးပမာဏကို ဝယ်ယူနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေနှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်ချေးငွေတို့ဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်ရန် COVID-19 ကာကွယ်၊ ထိန်းချုပ်၊ ကုသရေး အမျိုးသားအဆင့်ဗဟိုကော်မတီမှ လမ်းညွှန်ချက်များလည်း ရရှိပြီးဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ယခုအခါအချို့နိုင်ငံများ၌ COVID-19 ကာကွယ်ဆေးအမျိုးမျိုးကို စတင်ထိုးနှံတော့မည်ဖြစ်သည့် အတွက် မိမိတို့အနေဖြင့် ကာကွယ်ဆေး၏ ချက်ချင်းဘေးထွက်ဆိုးကျိုးနှင့် ရက်အတော်ကြာမှ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးတို့ကိုလည်း သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- အထူးသဖြင့် အဆိုပါ COVID-19 ကာကွယ်ဆေးအချို့မှာ ကမ္ဘာ၌ ယခင်က တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှအသုံးပြုခြင်းမရှိသေးသည့် ပုံစံဖြင့် ထုတ်လုပ်ထားသည့် အတွက် မိမိတို့သည် သတင်းထောက်လှမ်း၍ အမြဲတမ်းသုံးသပ်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဤကာကွယ်ဆေးသည် လက်တွေ့တွင် မည်သည့်အချိန်အတိုင်းအတာကာလအထိ ကာကွယ်မှုပေးနိုင် မည် ကိုလည်း ဆက်လက်လေ့လာသုံးသပ်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ပြည်သူများအနေဖြင့် အထူးသတိပြုအလေးထားရမည်မှာ -

- ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအားလုံးမှ COVID-19 ကာကွယ်ဆေးကို အပြိုင်အဆိုင်ဝယ်ယူရန် ကြိုးစားလျက်ရှိခြင်း၊
- COVAX အစီအစဉ်ဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံအတွက် COVID-19 ကာကွယ်ဆေးရရှိမည့် အရေအတွက်မှာ COVAX အစီအစဉ်နှင့် အကြုံးဝင်သည့် (၉၂) နိုင်ငံနှင့် အချိုးကျ မျှဝေရရှိမည်ဖြစ်ခြင်း၊
- COVID-19 ကာကွယ်ဆေးကို တစ်လုံးတစ်ခဲတည်းမဟုတ်ဘဲ အသုတ်လိုက်ခွဲရမည်ဖြစ်ခြင်း၊
- မိမိတို့ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်လည်း နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိပြည်သူများအားလုံးကို COVID-19 ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံလွှမ်းခြုံနိုင်ရန်မှာ ကာကွယ်ဆေးရရှိမှုပမာဏအပေါ်မူတည်၍ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သဖြင့် လူထုအတွင်း လုံလောက်သောရောဂါခုခံကာကွယ်နိုင်မှုပမာဏအင်အား (herd immunity) ကို အချိန်တိုအတွင်း ရရှိနိုင်ရန် ခက်ခဲခြင်းတို့ကြောင့် "COVID-19 ကာကွယ်ရေး စည်းကမ်းများကို လုံးဝပေါ်ဆူမရှိဘဲ အထူးအလေးထားကာ လပေါင်းများစွာ ဆက်လက် လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အကောင်းဆုံးသောရောဂါ ကာကွယ်မှု ဖြစ်သည်" ဆိုသည့် အချက်ပင်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ပါးစပ်နှင့် နှာခေါင်းစည်း (mask) စနစ်တကျတပ်ဆင်ခြင်းနှင့် အခြား COVID-19 ကာကွယ်ရေး ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန် အချက်များကို တိကျစွာ လိုက်နာခြင်းတို့သည် ကာကွယ်ဆေးထိုးထား သကဲ့သို့ပင်ထိရောက်ပါကြောင်း၊
- သို့သော်လည်း မိမိတို့အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ အကြံပြုချက်များကို အသုံးပြု၍ အခြားနိုင်ငံများကဲ့သို့ပင် မိမိတို့ ပြည်သူများအား ဦးစားပေးအုပ်စုအလိုက် ကာကွယ်ဆေး အမြန်ဆုံးထိုးနှံပေးရန်အတွက် ဗဟိုကော်မတီမှ လမ်းညွှန်ချက်များ ပေးအပ်ထားပြီး ဖြစ်သည့်အတွက် မိမိတို့သည် အစွမ်းကုန်ကြိုးစားဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း၊
- COVID-19 ကာကွယ်ဆေးမှာ ဝက်သက်ကာကွယ်ဆေးကဲ့သို့ ကာကွယ်ဆေးတစ်ကြိမ်ထိုးပြီးက တစ်သက်တာနီးပါး ကာကွယ်နိုင်မည့် ကာကွယ်ဆေးမျိုး မဟုတ်ပါကြောင်း၊
- ယခုထွက်ပေါ်လာသည့် COVID-19 ကာကွယ်ဆေးများသည် နှစ်ကြိမ်ထိုးပြီးပါက မည်သည့် အချိန်အတိုင်းအတာကာလအထိ ရောဂါမှကာကွယ်ပေးနိုင်မည်ကို မသိရှိရသေးပါကြောင်း၊
- အဆိုပါ အချက်များကို ပြည်သူများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သိရှိရန်မှာ အထူးအရေးကြီးသဖြင့် ကျန်းမာရေး အသိပညာပေးခြင်းနှင့် သတင်းမီဒီယာများမှ ထုတ်ပြန်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- မိမိတို့အနေဖြင့် COVID-19 ကာကွယ်ဆေးရွေးချယ်ရာတွင် -
 - ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံပြီး ချက်ချင်းနှင့် အချိန်အတန်ကြာမှဖြစ်ပွားသော နောက်ဆက်တွဲဖြစ်ရပ်များ (Adverse event following immunization (AEFI)) နည်းပါးခြင်း၊
 - အာနိသင်စွမ်းရည်ထက်မြက်၍ ရောဂါကာကွယ်နိုင်သည့် ကာလ ကြာရှည်ခြင်း၊
 - ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံရမည့် အကြိမ်ရေနည်းခြင်း၊
 - မိမိတို့နိုင်ငံ ကျန်းမာရေးစနစ်အရင်းအမြစ်နှင့် ကိုက်ညီခြင်း၊
 - လိုအပ်သည့် ပမာဏကို စောစီးစွာ ရရှိနိုင်ခြင်း အစရှိသည့်အချက်များအပေါ်မူတည် စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ရခြင်းဖြစ်ပြီး COVID-19 ကာကွယ်ဆေးသည် အသုတ်လိုက်ခွဲကာ ရရှိမည်ဖြစ်သဖြင့် ဦးစားပေးထိုးနှံ ပေးသင့်သည့် လူအုပ်စုများကို တိကျသေချာစွာသတ်မှတ်ထားရှိရခြင်း ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် COVID-19 ကာကွယ်ဆေးရရှိထိုးနှံပေးနိုင်ရေးအတွက် -
 - ကော်မတီနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းကာ ပညာရှင်ကြီးများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း၊
 - နိုင်ငံတကာ COVID-19 ကာကွယ်ဆေး သုတေသနစမ်းသပ်မှုသတင်းများကို တရားဝင် လမ်းကြောင်းများမှ မျက်ခြေမပြတ်စုံစမ်းခြင်း၊
 - Gavi, the Vaccine Alliance အဖွဲ့နှင့် အမြဲချိတ်ဆက်ကာ COVAX Facility မှတစ်ဆင့် ကာကွယ်ဆေးရရှိနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
 - COVID-19 ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံရန်အတွက် လိုအပ်သည့်ပြင်ဆင်မှုများ အသင့်ဖြစ်မှု အခြေအနေများကို အချိန်နှင့်တပြေးညီ အသေးစိတ် ဆန်းစစ်ထားရှိခြင်း (readiness assessment)၊
 - COVAX Facility မှ Gavi, the vaccine alliance ၏ပံ့ပိုးမှုအပြင် ထပ်မံဝယ်ယူရရှိနိုင်မှု၊ နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဝယ်ယူရရှိနိုင်မှုနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကာကွယ်ဆေးထုတ်လုပ်သူများထံမှ တိုက်ရိုက် ဝယ်ယူနိုင်မည့် အခြေအနေများကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်လျက်ရှိခြင်း၊
 - COVID-19 ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ခန့်မှန်းတွက်ချက်ခြင်း တို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါကြောင်း၊

- ထို့ကြောင့် ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် Gavi, the Vaccine Alliance အဖွဲ့၊ COVAX Facility၊ ကာကွယ်ဆေးထုတ်လုပ် သုတေသနပြုစမ်းသပ်နေသော အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ ရုရှ၊ ယူကေ၊ အမေရိကန်စသည့်နိုင်ငံများနှင့် အမြဲချိတ်ဆက်လျက်ရှိကာ ကာကွယ်ဆေး အမြန်ဆုံး ဝယ်ယူရရှိ ထိုးနှံနိုင်ရန် ဆက်လက်ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- မိမိအနေဖြင့်လည်း Gavi, the vaccine alliance အဖွဲ့၊ ကာကွယ်ဆေးထုတ်လုပ် သုတေသနပြုစမ်းသပ်နေသောနိုင်ငံများမှ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသံအမတ်ကြီးများနှင့် တိုက်ရိုက်ဖုန်းဆက်ဆွေးနွေးခြင်းကို ပြုလုပ်လျက်ရှိပါကြောင်း၊
- ယမန်နေ့က World Bank အဖွဲ့နှင့် COVID-19 ကာကွယ်ဆေး ဝယ်ယူရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဖြန့်ဖြူးထိုးနှံရေး ကိစ္စရပ်များအတွက် World Bank အဖွဲ့မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ချေးငွေထောက်ပံ့ပေးရန် စီစဉ်ထားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သေးစိတ်ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး World Bank နှင့် ဆက်လက် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း၊
- အဆိုပါဆွေးနွေးချက်များနှင့် ဝန်ကြီးဌာန၏ အကြံပြုချက်များအား COVID-19 ကာကွယ်၊ ထိန်းချုပ်၊ ကုသရေး အမျိုးသားအဆင့် ဗဟိုကော်မတီထံသို့ တင်ပြထားပြီး လမ်းညွှန်မှုများခံယူကာ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- အမျိုးသားအဆင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့ (National Immunization Technical Advisory Group - NITAG) မှ ပညာရှင်ကြီးများက ဝန်ကြီးဌာနအတွက် အကြံပြုချက်များပေးအပ်နေမှုအပေါ်ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာန၏ တိုးချဲ့ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းစီမံချက်မှ တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် Gavi, The Vaccine Alliance အဖွဲ့၊ COVAX Facility တို့နှင့် ဆက်သွယ်ဆွေးနွေးချက်များ၊ နိုင်ငံတကာမှ COVID-19 ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို အမျိုးသားအဆင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့ထံသို့ ဆက်လက်ပေးပို့ကာ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ယခုကဲ့သို့ ဝန်ကြီးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ အမျိုးသားအဆင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့ (National Immunization Technical Advisory Group - NITAG) မှ ပညာရှင်ကြီးများက မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင်အရေးကိစ္စသဖွယ် ပြည်သူများအကျိုးအတွက် စိတ်ပါဝင်စားစွာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ထားရှိမှုများ၊ အကြံပြုမှုများကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း၊

- COVID-19 ကာကွယ်ဆေးအမြန်ဆုံးရရှိထိုးနှံနိုင်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို အားလုံးဆက်လက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခဲ့သူများ

- ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီး၊
- အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်၊
- ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊
- စားအသောက်နှင့်ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာနမှ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊
- မြန်မာနိုင်ငံ COVID-19 ကာကွယ်ဆေး လုပ်ငန်းပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (COVAX National Coordinating Committee - CNCC)၊ မြန်မာနိုင်ငံ COVID-19 ကာကွယ်ဆေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (COVAX National Technical Working Group-CTWG) နှင့် အမျိုးသားအဆင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့ (National Immunization Technical Advisory Group - NITAG) တို့မှ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် တိုးချဲ့ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်းစီမံချက်မှ တာဝန်ရှိသူများ။